

Odbori delavskega sveta v „Crveni zastavi“ v Kragujevcu

Delavski svet »Crvene zastave« v Kragujevcu uporablja že dalj časa pri delu določene oblike, o katerih je še vedno težko izreči kakršno koli oceno, ki pa so kot izkušnja izvirne in zanimive.

Vprašanja proučujejo in predloge za sklepe pripravljajo v odborih. Za sedaj imajo odbore za družbena vprašanja, za premije, za higiensko-tehnično zaščito delavcev, v kratkem pa bo začel delati tudi odbor za finančna in planska vprašanja.

V ilustracijo bomo opisali delo odbora za družbena vprašanja, ki ima 30 članov in je razdeljen na skupino za vprašanja stanovanjske graditve, skupino za dopuste in razvedrilo, skupino za družbeno prehrano in skupino za telesno kulturo.

Delo skupin odbora za družbena vprašanja

V reševanju stanovanjskih vprašanj je doslej najzanimivejši rezultat ustanovitev stanovanjske zadruge, ki bo gradila majhne pritlične hiše. Samo podjetje bo gradilo še dve večji stanovanjski poslopji. Pripravljajo prav tako gradnjo delavskega doma s čitalnico in knjižnico (knjižnica ima že doslej 5000 knjig in 1.500 rednih bralcev) ter drugimi prostori. Tu se bo nastanilo tudi kulturno umetniško društvo »Abrašević« s svojimi sekcijami.

Skupina za dopuste in razvedrilo razširja svojo aktivnost. Lani je podjetje imelo svoj kamp ob Ohridskem jezeru. Sedaj so tam kupili zemljišče, kjer je kamp stalno organiziran, postavili pa bodo majhne »dopustne« hišice. Dnevni penzion bo stal do 300 dinarjev. Organizirali bodo tudi zamenjavo mest za letovanje z drugimi podjetji. V načrtu imajo, da bodo vzeli v zakup 50 ležišč ob morju in nekaj v Vrnjački Banji za delavce, ki jim je zdravilišče koristno, pa niso toliko bolni, da bi morali tja na stroške socialnega zavarovanja. Ker so bila vzeta v zakup vnaprej, bodo ta mesta za delavce in uslužbence cenejša kakor sicer.

Ker v Kragujevcu ni pogojev za poletno kopanje, bodo pri Kraljevu ob Moravi uredili stalen prostor za weekendne s šotori za prenočevanje. Kraj je ugoden za prevoz z železnico. Skupina za telesno kulturo razpravlja razen tega o možnosti, da bi zgradili bazen tudi v samem mestu.

Skupina za družbeno prehrano je izvedla med delavci in uslužbenci anketo o tem, kaj bi bilo potrebno ukreniti za izboljšanje organizacije prehrane. Sedaj urejajo rezultate iz 5000 odgovorov, ki so jih dobili. Zanimivo je ugotoviti, da se je malo anketiranih izreklo za tople obroke v podjetju.

Referendum o licenci

Ankete se v tem kolektivu sploh radi poslužujejo. Ze ko so leta 1953 sklenili, da bodo začeli izdelovati avtomobile in so morali šteti velike vsote denarja, posebno za licenco — so izvedli v podjetju referendum. Glasovanje je bilo tajno. S prav majhnimi izjemami (okrog 1%) je bilo sklenjeno, da se kolektiv odpove vsoti za plače iz dobička (nekaj več kakor dve mesečni plači na vsakega zaposlenega) in da kupijo licenco. Seveda so pred tem resno pojasnjevali ta ukrep, ki se je sedaj izkazal za več kakor upravičen.

Pripominjamo, da odbori delavskega sveta niso pri sprejemanju sklepov od njega neodvisni. Pri vseh ukrepih, ki smo jih našli, so morali vse količkej pomembnejše odločitve le pripraviti in predložiti delavskemu svetu, ki jih je sprejel ali pa spremenil. Tako predstavljajo odbori organizacijsko stopnjo v sistemu dela delavskega sveta, ne pa spremembe v načelih tega dela in v pristojnosti delavskega sveta.

Tudi delavski sveti obratov imajo prav tako izključno posvetovalni značaj. Za sedaj njihova vloga tudi ne more biti drugačna, ker v podjetju nimajo uvedene obračuna po obratih. Zaposlili so skupino strokovnjakov, ki naj do konca leta uvedejo ta obračun. Tedaj bo dobilo delo obratnih delavskih svetov dejansko materialno osnovo in realno vsebino in se bo gotovo zastavljalo tudi vprašanje njihove vloge v upravljanju podjetja drugače.

Na splošno kažejo organi upravljanja razen prizadevanj po napredku proizvodnje in dela podjetja prav tako skrb za življenjske in delovne pogoje članov kolektiva, za upoštevanje njihovih mnenj pri sprejemanju sklepov in za iskanje načinov za izboljšanje dela samega delavskega sveta in upravnega odbora.

J.

Gradnja stanovanj na Reki

V drugi polovici lanskega leta so začeli nekateri ljudski odbori ustanavljati specialne ustanove za stanovanjsko gradnjo. Lanska praksa je namreč pokazala, da so ostala sredstva stanovanjskih skladov neuporabljena tudi zato, ker v občinah ni bilo organizacije, ki bi koordinirala delo projektantskih organizacij z gradbeno operativno, obrtno in industrijo gradbenega materiala. Ko so to ugotovili, so začeli nekateri ljudski odbori ustanavljati zavode, biroje ali pa ravnateljstva za stanovanjsko gradnjo. Ljudski odbor Reke je ustanovil biro za stanovanjsko gradnjo kot ustanovo s samostojnim finansiranjem. Ta je lani začela graditi 641 stanovanj, od katerih jih je bilo do konca leta dograjenih 70. Letos bodo končali nad 300 začetih in začeli graditi 250 novih stanovanj. Pri tej graditvi je biro zaposlil zmogljivosti skoraj vseh gradbenih podjetij na Reki in dve podjetji, ki imata svoj sedež izven Reke. Gradbišča imajo za sedaj dovolj materiala. Stroški se gibljejo od 2 do 2,5 milijona na stanovanje. Nekateri zgradbe pa stanejo tudi precej manj in so zanimivo projektirane. Tako stane v enonadstropni zgradbi s štirimi stanovanji okrog milijon in 700 tisoč dinarjev, obsega pa kuhinjo, dve majhni spalnici, predstobo in kopalnico.

Dosedanje izkušnje te mlade ustanove, ki ji je uspelo razgibati stanovanjsko graditev na Reki, kar je bila končno tudi njena naloga, kažejo, da posveča premalo pozornosti strokovni problematiki stanovanjskega gradbeništva, to je, da se ne ukvarja dovolj s stanovanjskim gradbeništvom kot celoto. Biro ni dovolj povezan niti s komunalnimi ustanovami in tako je prišlo do tega, da je na primer podjetje »Elektroprimorje« izdelalo svoj plan graditve transformatorskih postaj, ne da bi pri tem upoštevalo plan stanovanjske graditve. Podobno se je zgodilo z drugimi komunalnimi ustanovami, kakor so ustanove za plin in snago. Ta izkušnja lahko služi birojem ali podobnim ustanovam za stanovanjsko graditev, ki se šele ustanavljajo, da bi takoj v začetku svojega delovanja začeli čim tesneje sodelovati z drugimi činitelji in tako še bolj pospešili stanovanjsko graditev.

D. P.

PO KNJIGAH IN ČASOPISIH

BIBLIOTEKA »DELA VSKI UNIVERZITET«

Biblioteka »Radnički univerzitet« — Mednarodno delavsko in sindikalno gibanje (prva in druga serija). Založba »Rade« v Beogradu je dotiskala in izdala prvo in drugo serijo biblioteka »Radnički univerzitet«. To je dejansko material za proučevanje mednarodnega delavskega in sindikalnega gibanja. Vsaka serija obsega 10 knjižic. Navajamo pisce in izvirne naslove knjižic v obeh serijah:

- Stevan Belić-Franić: Istoriska uloga i nastanak radničke klase i ideja naučnog socijalizma.
- Bosa Pejović: Prva internacionala.
- Pero Danjanović: Pariska komuna.
- Stevan Belić-Franić: Stvaranje Treće internacionale.
- Bosa Pejović: Oktobarska socijalistička revolucija.
- Vladan Pantlić: Socijalistička internacionala.
- Dušan Lovrić: Sindikalni pokret u Indiji i Burmi.
- Rudolf Blum: Ujedinjenje američkih sindikata.
- Zorica Prikimajer-Tomanović: Sindikalni pokret u savremenoj Francuskoj.
- Milutin Tomanović: O socijalnoj politici skandinavskih zemalja.
- Milisa V. Mijušković: Prve stihijske borbe radničke klase.
- Andjelko Veljić: Kolonijalno pitanje i međunarodni radnički pokret.
- Stevan Belić-Franić: Stvaranje treće internacionale.
- Edib Hasanagić: Prvi kongres Komunističke partije Jugoslavije.
- Cedomir Djurdjević: Komunistička partija Jugoslavije 1919 do 1937.
- Stevan Belić-Franić: Drugi svetski rat i radničke partije.
- Pero Danjanović: Kineska revolucija i stvaranje nove Kine.
- Bosa Pejović: Međunarodne sindikalne organizacije danas.

M. Stojaković: Savremena Jugoslavija i socijalistički pokreti u svetu.
Boško Eremija: Radnička klasa Indokine u borbi za nezavisnost.

STATISTIČNI KOLEDAR FLRJ ZA 1957. LETO

Zvezni zavod za statistiko je izdal tudi letos svoj koledar. Razen statističnih podatkov za Jugoslavijo in mednarodnega pregleda vsebuje koledar tudi nekatere splošno koristne informacije in priložne materiale, ki jih potrebujemo v vsakdanjem življenju. V statističnem koledarju so opdatki o družbeni in državni ureditvi, o družbenih organizacijah, o zemljišču in podnebnju, prebivalstvu, zaposlenosti, narodnem dohodku, kmetijstvu, gozdarstvu, industriji, obrti, gradbeništvu, prometu, zunanji trgovini, trgovini in gostinstvu, turizmu, finančah, cenah in življenjskih stroških, solstvu, kulturi in umetnosti, športnih organizacijah, o socialni zaščiti in zdravstvu. Prav tako je uvrščen tudi pregled po okrajih in mestih. V informativnem delu vsebuje koledar razne tarife.

»NOVA TRGOVINA«

V številki 2. časopisa »Nova trgovina« je važen zlasti članek A. Drljača »Blagovnodenarni odnosi v l. 1956 in perspektive za l. 1957«, ki ga ilustrira vrsta podatkov o položaju na našem tržišču in rezultatih gospodarskih ukrepov storjenih v l. 1956. V članku B. Djuraškovića »Preskrba mest in industrijskih krajev« se opozarja na nužnost, da imajo ljudski odbori dolgoročni program za reševanje problemov preskrbe mest in industrijskih krajev. Pri tem pisec navaja zgled Zagreba, kjer so v tem pogledu dosegli pozitivne rezultate.